

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)
Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва
(назва факультету/навчально-наукового інституту)
Кафедра декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва
(назва кафедри, що забезпечує викладання)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету
_____ Євгенія НОВАК
“*28*” *Січня* _____ 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

КОМПОЗИЦІЯ
(ХУДОЖНЄ ДЕРЕВО)

(назва навчальної дисципліни)

_____ **обов'язкова** _____

Освітньо-професійна

програма Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Спеціальність Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва

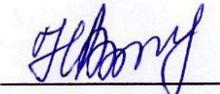
Мова навчання _____ українська _____

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Композиція» **складена відповідно до освітньо-професійної програми «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»**

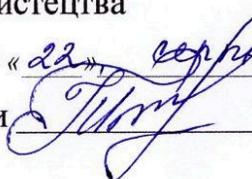
Розробник (ки): Курик Дмитро Миколайович - ас. кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва, Заслужений майстер народної творчості України, член Національної спілки майстрів народного мистецтва України

Викладач (чі), що забезпечує читання даної навчальної дисципліни: Курик Дмитро Миколайович - ас. кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва, Заслужений майстер народної творчості України, член Національної спілки майстрів народного мистецтва України

Погоджено з гарантом ОП **Наталія ГАТЕЖ**

Затверджено на засіданні кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва

Протокол No 2 від «22» серпня 2025 року

Завідувач кафедри **Мирослава ЖАВОРОНKOVA**

Схвалено методичною радою факультету АБДПМ

Протокол No 1 від «25» серпня 2025 року

Голова методичної ради **Оксана ГАЛУНКА**

Навчальна дисципліна "**Композиція (Художнє дерево)**" є обов'язковим освітнім компонентом освітньо-професійної програми «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, предметом вивчення якої є ознайомленні студентів із багатою культурною спадщиною Буковини через вивчення різноманітних видів декоративно-прикладного мистецтва, які сформувалися в результаті історичних, соціальних, етнічних та економічних впливів на регіон.

Робочою програмою освітнього компонента "**Композиція (Художнє дерево)**" передбачені мета та завдання вивчення навчальної дисципліни, окреслено компетентності, програмні результати, яких має набути здобувач ОП, критерії оцінювання навчальних досягнень студента та інші основні її структурні елементи (складові).

Мета навчальної дисципліни: Навчальна дисципліна формує здобувачів освіти професійних знань, умінь і практичних навичок у галузі художньої обробки дерева, опанування традиційних та сучасних технік роботи з деревом, розвиток художнього мислення, просторової уяви, композиційного бачення та авторського стилю відповідно до вимог спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». Дисципліна спрямована на підготовку фахівця, здатного до самостійної творчої діяльності, проектування та реалізації художніх і декоративно-ужиткових виробів з дерева.

Завдання вивчення навчальної дисципліни

Завдання дисципліни:

- 1. Ознайомлення з історією та традиціями художнього дерева в Україні та світі** – формування уявлень про витoki, еволюцію та стилістичні особливості художньої обробки дерева; вивчення регіональних шкіл, народних традицій та їхнього впливу на сучасні мистецькі практики; розвиток здатності до мистецтвознавчого аналізу творів художнього дерева.
- 2. Вивчення властивостей деревини, інструментів і матеріалів** – опанування знань про породи деревини, їхні фізико-механічні та декоративні властивості; ознайомлення з ручними та механізованими інструментами, допоміжними матеріалами; формування навичок безпечної та раціональної організації робочого процесу.
- 3. Опанування базових і складних технік художньої обробки дерева** – засвоєння прийомів геометричного, контурного, плоскорельєфного, рельєфного та об'ємного різьблення; застосування традиційних і сучасних технік оздоблення; формування технічної майстерності та якості виконання художніх робіт.
- 4. Формування навичок проектування та виконання художніх виробів** – розвиток умінь створювати ескізи, композиційні та технологічні рішення; реалізація декоративно-ужиткових і авторських творів з дерева з урахуванням функціональних, естетичних і технологічних вимог; інтеграція художнього задуму з матеріалом і технікою виконання.
- 5. Розвиток творчої індивідуальності та професійної культури майбутнього художника** – стимулювання самостійного творчого мислення, формування авторського стилю; виховання відповідального ставлення до культурної спадщини, матеріалу та професійної етики; підготовка здобувачів освіти до презентації та експонування власних мистецьких робіт.

Пререквізити

Для успішного опанування дисципліни «Композиція» здобувачі освіти повинні володіти базовими знаннями, уміннями та навичками, сформованими в процесі вивчення таких освітніх компонентів: «Рисунок»; «Живопис»; «Основи декоративно-прикладного мистецтва»; «Матеріалознавство (основи)».

Пререквізити забезпечують розуміння законів композиції, форми, пропорцій, ритму та кольору, а також початкові уявлення про матеріали і художні техніки, необхідні для свідомого опанування технологій художньої обробки дерева.

Постреквізити

Дисципліна «Композиція» є складовою фахової підготовки здобувачів освіти спеціальності 023 та створює підґрунтя для подальшого опанування і поглиблення професійних компетентностей у таких освітніх компонентах: «Декоративно-прикладне мистецтво»; «Художнє проектування»; «Матеріалознавство»; «Переддипломна практика»; «Кваліфікаційна (бакалаврська) робота».

Набуті під час вивчення дисципліни знання, уміння та практичні навички використовуються здобувачами освіти у процесі виконання складних авторських і проектних робіт, під час проходження практик, а також при розробці та захисті кваліфікаційної роботи, сприяючи формуванню цілісного професійного мислення та готовності до самостійної творчої діяльності.

Компетентності та програмні результати навчання згідно ОП.

У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має набути таких компетентностей та програмних результатів:

Інтегральна компетентність (ІК) Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів та характеризується певною невизначеністю умов

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.

СК 4. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.

СК 5. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.

СК 6. Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.

СК 7. Здатність адаптувати творчу (індивідуальну та колективну) діяльність до вимог і умов споживача.

СК 9. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

СК 12. Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПРН 4. Орієнтуватися в розмаїтті сучасних програмних та апаратних засобів, використовувати знання і навички роботи з фаховим комп'ютерним забезпеченням (за спеціалізаціями).

ПРН 6. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

ПРН 8. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.

ПРН 9. Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.

ПРН 11. Визначати мету, завдання та етапи мистецької, реставраційної та дослідницької діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи.

ПРН 13. Застосовувати сучасне програмне забезпечення у професійній діяльності (за спеціалізаціями).

ПРН 16. Розуміти вагому роль українських етномистецьких традицій у стильових рішеннях творів декоративного та сучасного візуального мистецтва.

ПРН 17. Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.

ПРН 18. Формувати екологічну свідомість і культуру особистості, застосовувати екологічні принципи в житті та професійній діяльності.

Здобувач освіти повинен:

- **знати:** види деревини, технології художньої обробки, стилі та орнаментальні системи;
- **вміти:** проектувати та виконувати художні вироби з дерева, застосовувати різні техніки різьблення та оздоблення;
- **володіти:** навичками безпечної роботи з інструментами, художнього аналізу та презентації власних робіт.

**Опис змісту робочої програми навчальної дисципліни
Загальна інформація**

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	3-8	19	570		302	-	-	268	-	залік іспит
Заочна	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Структура освітнього компоненту

II курс (3 семестр) Змістовий модуль 1. Контурне та плоскорельєфне різьблення													
Тема 1. Контурне різьблення: принципи та прийоми.				13				15					
Тема 2. Плоскорельєфне різьблення.				20				15					

Тема 3. Українські регіональні школи художнього дерева.			20			15								
Разом за ЗМ1	98		53			45								
II курс (4 семестр) Змістовий модуль 1. Ускладнення традиційних технік														
Тема 1. Стилiзація природних форм.			29			22								
Тема 2. Композиційна цілісність декоративного виробу.			30			23								
Разом за ЗМ1	97		59			45								
III курс (5 семестр) Змістовий модуль 1. Об'ємні форми та художнє проєктування														
Тема 1. Композиція об'ємних форм у художньому дереві.			23			22								
Тема 2. Рельєфна та об'ємна різьба.			30			22								
Разом за ЗМ1	97		53			44								
III курс (6 семестр) Змістовий модуль 1. Синтез матеріалів і сучасні підходи														
Тема 1. Синтез матеріалів у художньому дереві.			22			22								
Тема 2. Сучасні тенденції та авторські інтерпретації.			30			22								
Разом за ЗМ1	96		52			44								
IV курс (7 семестр) Змістовий модуль 1. Професійна майстерність та реставраційні основи														
Тема 1. Авторський стиль у художньому дереві.			12			10								

Тема 2. Основи реставрації та реконструкції дерев'яних виробів.			20			16							
Тема 3. Виконання комплексного авторського проекту.			20			20							
Разом за ЗМ1	98		52			46							
IV курс (8 семестр) Змістовий модуль 1. Переддипломна підготовка та презентація													
Тема 1. Підготовка творчого проекту до захисту кваліфікаційної роботи			20			22							
Тема 2. Презентація та експонування художніх виробів.			20			22							
Разом за ЗМ1	84		40			44							
Усього годин	570		302			268							

Тематика практичних занять з переліком питань

№	Назва теми (завдання)	Кількість годин
II курс (3 семестр)		
1.	Тема 1. Контурне різьблення: принципи та прийоми <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття контурного різьблення та його особливості. 2. Основні принципи виконання контурного різьблення. 3. Інструменти та матеріали для контурного різьблення. 4. Прийоми прорізування лінії та формування контуру. 5. Орнаментальні мотиви та композиційні особливості. 6. Типові помилки та способи їх уникнення. 	15
2.	Тема 2. Плоскорельєфне різьблення <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття плоскорельєфного різьблення та його відмінність від контурного. 2. Принципи побудови плоского рельєфу. 3. Техніка роботи та інструменти для плоскорельєфного різьблення. 4. Прийоми створення об'ємності та тіні на плоскорельєфі. 5. Використання орнаменту та декоративних мотивів. 	15

	6. Типові помилки та способи їх уникнення.	
3.	<p>Тема 3. Українські регіональні школи художнього дерева</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття регіональної школи у художньому дереві. 2. Основні українські школи: <ul style="list-style-type: none"> - Гуцульська – різьблені дерев'яні будівлі, іконостаси, меблі; геометричні та рослинні орнаменти. - Поліська – меблі, посуд, домашні речі; простий, природний декор. - Подільська – декоративні меблі та предмети побуту; різьба з растровим і сюжетним орнаментом. - Буковинська/Карпатська – багаті орнаменти, комбінування різьби та розпису, символіка природи. 3. Характерні мотиви та орнаменти кожної школи. 4. Особливості матеріалів і технік у різних регіонах. 5. Вплив традиційних шкіл на сучасне художнє дерево. 	15
	II курс (4 семестр)	
4.	<p>Тема 1. Стилiзацiя природних форм</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття стилiзацiї та її роль у декоративно-прикладному мистецтвi. 2. Природнi форми як джерело художнiх мотивiв: рослини, тварини, пейзажi. 3. Принципи перетворення природних форм у декоративнi мотиви. 4. Методи та прийоми стилiзацiї: спрощення, ритмiзацiя, абстрагування, узагальнення. 5. Використання стилiзованих мотивiв у рiзьбi, розписi, iнкрустацiї та iнших технiках. 6. Значення стилiзацiї для формування нацiональної художньої мови. 	22
5.	<p>Тема 2. Композицiйна цiлiснiсть декоративного виробу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття композицiйної цiлiсностi у декоративно-прикладному мистецтвi. 2. Основнi принципи побудови композицiї: рiвновага, ритм, пропорцiї, центр уваги. 3. Роль форми, орнаменту та кольору у створеннi цiлiсностi виробу. 4. Типи композицiй: симетрична, асиметрична, радiальна, модульна. 5. Взаємозв'язок функцiї виробу та його художньої композицiї. 6. Помилки, що порушують цiлiснiсть композицiї, та способи їх уникнення. 	23

III курс (5 семестр)		
6.	<p>Тема 1. Композиція об'ємних форм у художньому дереві</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття композиції об'ємних форм та її роль у художньому дереві. 2. Основні принципи побудови об'ємної композиції: пропорція, ритм, динаміка, рівновага. 3. Взаємодія форми, фактури та матеріалу для створення художнього образу. 4. Типи об'ємних композицій: монументальні, декоративні, функціональні. 5. Врахування глядацької точки зору та перспективи у тривимірному виробі. 6. Приклади застосування композиційних принципів у різьбі, скульптурі та меблевих виробках. 	22
7.	<p>Тема 2. Рельєфна та об'ємна різьба</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття рельєфної та об'ємної різьби і їх відмінності. 2. Основні види рельєфної різьби: плоскорельєф, напіврельєф, високий рельєф. 3. Принципи побудови об'ємної різьби та створення тривимірного образу. 4. Інструменти та матеріали для рельєфної та об'ємної різьби. 5. Художнє значення світлотіні, фактури та пропорцій у рельєфі і об'ємних формах. 6. Приклади застосування рельєфної та об'ємної різьби у декоративних та функціональних виробках. 	22
III курс (6 семестр)		
8.	<p>Тема 1. Синтез матеріалів у художньому дереві</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття синтезу матеріалів у декоративно-прикладному мистецтві. 2. Поєднання дерева з іншими матеріалами: метал, кераміка, скло, текстиль, камінь. 3. Принципи гармонійного поєднання різних фактур і кольорів. 4. Технічні прийоми і способи з'єднання матеріалів у виробках. 5. Художні можливості синтезу матеріалів для створення унікальних образів. 6. Приклади сучасних та традиційних виробів з синтезом матеріалів. 	22
	<p>Тема 2. Сучасні тенденції та авторські інтерпретації у художньому дереві</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні тенденції сучасного художнього дерева: мінімалізм, абстракція, екологічність, експеримент із формою та матеріалом. 	

9.	<ol style="list-style-type: none"> 2. Поняття авторської інтерпретації та її роль у розвитку декоративно-прикладного мистецтва. 3. Використання нетрадиційних матеріалів і технік у сучасних виробках. 4. Поєднання традиційних мотивів із сучасними дизайнерськими рішеннями. 5. Вплив міжнародних і локальних культурних течій на українське художнє дерево. 6. Приклади робіт сучасних майстрів і художників у сфері дерев'яного мистецтва. 	22
IV курс (7 семестр)		
10.	<p>Тема 1. Авторський стиль у художньому дереві</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття авторського стилю та його роль у декоративно-прикладному мистецтві. 2. Характерні ознаки авторського стилю: форма, фактура, орнамент, композиційні рішення. 3. Вплив особистого сприйняття майстра на створення унікального художнього образу. 4. Поєднання традиційних технік і сучасних експериментальних підходів. 5. Приклади відомих майстрів та їхні авторські техніки у художньому дереві. 6. Значення авторського стилю для розвитку національної і сучасної культури. 	10
11.	<p>Тема 2. Основи реставрації та реконструкції дерев'яних виробів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття реставрації та реконструкції у художньому дереві. 2. Принципи збереження автентичності та цілісності виробу. 3. Оцінка стану дерев'яного виробу та визначення ступеня пошкоджень. 4. Основні методи реставрації: очищення, консервація, відновлення деталей, зміцнення структури дерева. 5. Використання сучасних і традиційних матеріалів у реставраційних роботах. 6. Етичні аспекти та практичні приклади реставрації та реконструкції виробів. 	16
12.	<p>Тема 3. Виконання комплексного авторського проєкту</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття комплексного авторського проєкту у художньому дереві. 2. Етапи роботи над проєктом: концепція, ескіз, модель, виконання виробу. 3. Вибір матеріалів, технік і інструментів відповідно до ідеї проєкту. 4. Принципи композиційної цілісності та художньої виразності в авторському виробі. 5. Поєднання традиційних та сучасних прийомів у проєкті. 	20

	6. Презентація та оцінка завершеного авторського виробу: художня цінність, функціональність, інноваційність.	
	IV курс (8 семестр)	
13.	Тема 1. Підготовка творчого проєкту до захисту кваліфікаційної роботи <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття творчого проєкту та його значення у кваліфікаційній роботі. 2. Вимоги до оформлення проєкту: структура, ескізи, опис матеріалів і технік. 3. Етапи підготовки: аналіз ідей, розробка концепції, створення макету/моделі. 4. Презентація творчого проєкту: аргументація вибору форми, техніки, композиції. 5. Підготовка письмового та візуального матеріалу для захисту. 6. Типові помилки та рекомендації щодо успішного захисту. 	22
14.	Тема 2. Презентація та експонування художніх виробів <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття презентації та експонування у декоративно-прикладному мистецтві. 2. Принципи ефективної презентації: композиція, підсвітка, ракурс огляду. 3. Вибір місця та способу експонування залежно від розміру, матеріалу та функції виробу. 4. Підготовка супровідних матеріалів: опис виробу, авторська концепція, технології виконання. 5. Естетичні та практичні аспекти оформлення виставкових експозицій. 6. Взаємодія глядача з експонатом і значення експозиційної подачі для сприйняття творчості. 	22
	Разом	268

Самостійний зміст програми навчальної дисципліни

Завдання	Кількість годин
1. Створення декоративної панелі з плоскорельєфом Декоративна панель з плоскорельєфом – це художній виріб, у якому об’ємні мотиви створюються шляхом часткового прорізування деревини, зберігаючи загальну площину панелі. Така техніка дозволяє передати форму, текстуру та світлотінь, підкреслюючи декоративність виробу. Робота включає етапи підготовки деревини, розробки ескізу, різьблення та остаточного оздоблення, що забезпечує гармонійне поєднання композиції, орнаменту та фактури матеріалу.	40

<p>2. Підбір аналогів Підбір аналогів – це етап підготовки творчого проекту, який полягає у пошуку та аналізі схожих виробів.</p>	40
<p>3. Розробка ескізів і технологічної карти виробу Розробка ескізів – це створення попередніх художніх образів виробу, де визначаються форма, композиція, орнамент та декоративні деталі. Технологічна карта виробу містить послідовність робіт, матеріали, інструменти та техніки, необхідні для виготовлення виробу, що дозволяє систематизувати процес і забезпечити якісне виконання творчого проекту.</p>	40
<p>4. Аналіз сучасних мистецьких практик Аналіз сучасних мистецьких практик полягає у вивченні та порівнянні сучасних художніх виробів, технік і авторських підходів. Це дозволяє визначити актуальні тенденції, інноваційні методи, використання матеріалів та стилістичні рішення, а також застосувати здобуті знання для власних творчих проєктів.</p>	40
<p>5. Мистецтвознавчий аналіз власної роботи – завдання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити концепцію та ідею виробу – що саме виражає робота, який художній задум. 2. Оцінити композицію та пропорції – як елементи виробу взаємодіють, чи досягнута композиційна цілісність. 3. Проаналізувати використані матеріали та техніки – наскільки вони ефективно передають задум, чи дотримані технологічні вимоги. 4. Визначити художню виразність та стиль – чи присутній авторський почерк, стилізація, символіка. 5. Оцінити декоративно-естетичну цінність виробу – вплив на глядача, емоційне та естетичне сприйняття. 6. Вказати сильні сторони та недоліки роботи – що вдалося, що можна покращити. 	50
<p>6. Формування портфолію бакалавра.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зібрати та систематизувати роботи – ескізи, проєкти, фотографії завершених виробів. 2. Описати матеріали та технології – які техніки та інструменти використовувалися при створенні робіт. 3. Виділити авторський стиль та особливості творчого підходу – що відрізняє роботи студента від інших. 4. Підготувати презентаційний формат – цифрове або друковане портфолію для захисту та оцінки. 5. Проаналізувати досягнення та розвиток – показати прогрес у техніках, композиції та художній виразності. 	58

6. Оформити портфоліо відповідно до вимог закладу – структура, послідовність, логіка подачі матеріалу.	
--	--

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Максимальна кількість балів: 12

Критерій	Опис	Максимальна кількість балів
Творчий підхід і оригінальність	Робота відображає власний стиль, креативність, нестандартне мислення	2
Композиційна цілісність і художня виразність	Гармонія форми, пропорцій, ритм, баланс елементів	2
Володіння технікою і матеріалом	Правильне застосування інструментів та технік, акуратність виконання	2
Виконання завдання за темою	Відповідність виробу завданню та темі роботи	2
Документація і презентація	Наявність ескізів, технологічної карти, опису матеріалів, аргументація вибору форм і технік	2
Самостійність і організація роботи	Планування етапів роботи, послідовність, мінімальна допомога викладача	2

Оцінювання завдань для самостійної роботи студентів здійснюється в процесі поточного та підсумкового контролю.

Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни “Композиція (Художнє дерево)” використовуються різні методи, що сприяють формуванню теоретичних знань і практичних умінь:

1. **Словесні методи** – лекції, бесіди, пояснення, наочні демонстрації.
2. **Наглядові методи** – показ робіт, демонстрація технік, використання відео та фото матеріалів, екскурсії на виставки та майстерні.
3. **Практичні методи** – виконання творчих і практичних завдань, робота з матеріалами та інструментами, моделювання виробів.
4. **Методи самостійної роботи** – створення ескізів, технологічних карт, підготовка портфоліо, аналіз власних та чужих робіт.
5. **Методи контролю та оцінювання** – тестування знань, оцінка практичних завдань, захист творчих і курсових робіт, обговорення результатів.

Форми контролю

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються такі форми контролю знань і практичних навичок студентів:

1. **Поточний контроль** – перевірка знань і умінь під час практичних занять, виконання ескізів, технологічних карт, практичних завдань.
2. **Самостійна робота** – виконання творчих і дослідницьких завдань, підготовка портфоліо, аналіз власних робіт.
3. **Підсумковий контроль** – захист курсових, творчих або кваліфікаційних робіт, тестування знань, оцінювання практичних навичок.
4. **Демонстраційний контроль** – показ виконаних виробів, участь у виставках, презентація авторських проєктів.

Загальні підходи до оцінювання

Викладачі оцінюють роботи студентів шляхом перегляду їх творчих проєктів, аналізу ескізів, технологічних карт, а також враховують художню виразність, композиційну цілісність, володіння технікою, оригінальність і відповідність завданню. Результати оцінювання формуються на основі чітких критеріїв та бальної системи.

1. **Комплексність** – оцінюється як теоретична підготовка, так і практичні навички студента.
2. **Об'єктивність** – використання чітких критеріїв та бальної системи для оцінки робіт.
3. **Послідовність і регулярність** – контроль проводиться на різних етапах навчального процесу: поточний, проміжний, підсумковий.
4. **Індивідуальний підхід** – враховуються здібності, рівень підготовки та творчий потенціал кожного студента.
5. **Розвиток самостійності та критичного мислення** – оцінюється здатність студента аналізувати, аргументувати та вдосконалювати власну роботу.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни на підсумковому контролі

Завдання для підсумкового контролю (залік,екзамен) з навчальної дисципліни "Композиція(Художнє дерево)" розміщені в системі електронного навчання Moodle за посиланням: URL: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=6226>

Форма проведення – Підсумковий контроль, згідно з навчальним планом, проводиться у формі перегляду. На перегляд виставляються роботи практичного та самостійного курсів. Після оцінювання викладач проводить обговорення робіт зі студентами.

Максимальна кількість балів, отримана студентом за екзамен – 40 балів

Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни, складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – **60 балів** та підсумкового модуль – контролю (екзамен) – **40 балів**, за **100-бальною університетською шкалою**.

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)			Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1			40	100
T1	T2	T3		
20	20	20		

2 курс IV семестр

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)		Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1		40	100
T1	T2		
20	40		

3 курс V семестр

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)		Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1		40	100
T1	T2		
25	35		

3 курс VI семестр

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)		Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1		40	100
T1	T2		
30	30		

4 курс VII семестр

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)		Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1		40	100

T1	T2	T3		
20	20	20		

4 курс VIII семестр

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)		Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1		40	100
T1	T2		
30	30		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

A – «зараховано» – студент глибоко і всебічно володіє теоретичними знаннями з основ композиції, стилізації, гармонізації кольорів та побудови орнаментальних форм. Вільно аналізує художньо-композиційні рішення, застосовує набуті знання у практичних завданнях, демонструє високий рівень графічної підготовки, креативності та точності виконання композиційних робіт. Вільно аргументує вибір композиційних елементів, логічно мислить, самостійно розробляє оригінальні творчі рішення. Роботи виконані на високому художньому

рівні, відповідають усім вимогам курсу, демонструють авторський підхід. Студент бере активну участь в обговореннях, творчих дискусіях, своєчасно виконує всі завдання та презентує свої проєкти на високому рівні.

В, С – «зараховано» – студент добре засвоїв теоретичні основи курсу, знайомий із рекомендованою літературою, правильно застосовує основні принципи композиції у практичних завданнях. Роботи виконані охайно, містять правильні композиційні рішення, але можуть мати незначні похибки у стилізації або гармонізації елементів. Студент аргументовано викладає матеріал, висловлює своє бачення композиційних завдань, однак допускає дрібні неточності у побудові композиції або виборі кольорової гами. Виконані завдання відповідають вимогам курсу, проте не завжди демонструють високий рівень оригінальності або експериментального підходу. Участь у дискусіях активна, але не завжди впевнена.

Д, Е – «зараховано» – студент в основному знайомий з курсом, але демонструє поверхове розуміння композиційних принципів. Виконані роботи мають композиційні недоліки, стилізація форм неточна, кольорові рішення непереконливі. Практичні навички засвоєні частково, студент невпевнено працює з графічними техніками, припускається помилок у пропорціях, ритмічних побудовах, симетрії. Відповіді неповні, спостерігаються плутанина в поняттях та слабкі аналітичні навички. Деякі завдання виконані не в повному обсязі або подані із запізненням. Студент не проявляє ініціативи в творчих дискусіях, допускає неточності у термінології та логіці викладу матеріалу.

FX – «не зараховано» з можливістю перескладання – студент не опанував основні поняття курсу, слабо знайомий з теоретичним матеріалом, не орієнтується у принципах стилізації, композиції, гармонізації форми та кольору. Виконані роботи мають значні недоліки, відсутня стилістична узгодженість, лінійна і пропорційна побудова форми помилкова. Використання композиційних засобів хаотичне, творчий задум не прослідковується. Студент не може пояснити свої рішення, демонструє слабе розуміння термінології та логіки композиційних побудов. Значна частина завдань не виконана або подана неякісно. Спостерігаються пропуски лекцій та практичних занять, що негативно вплинуло на рівень засвоєння матеріалу.

F – «не зараховано» з обов'язковим повним курсом – студент не засвоїв основ композиції, не знайомий із програмним матеріалом і рекомендованою літературою. Відсутні практичні навички роботи з графічними техніками та стилізацією форм. Роботи або повністю відсутні, або виконані на незадовільному рівні, містять грубі помилки у композиційній побудові, відсутня логіка, ритм, гармонія. Студент не може пояснити принципи композиційних рішень, демонструє низький рівень зацікавленості, часті пропуски занять. Відсутня ініціатива до вдосконалення власних навичок. Для повторного складання курсу необхідне повторне вивчення дисципліни з виконанням усіх передбачених навчальним планом завдань.

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте поняття «художнє дерево» як виду декоративно-прикладного мистецтва.

2. Які основні етапи розвитку художньої обробки дерева в Україні?
3. Назвіть основні породи деревини, що використовуються у художньому різьбленні, та охарактеризуйте їхні властивості.
4. Які інструменти застосовуються у художній обробці дерева? Дайте їхню класифікацію.
5. Основні правила техніки безпеки під час роботи з деревиною та інструментами.
6. Що таке орнамент? Його роль у художньому дереві.
7. Види орнаменту та принципи їх побудови.
8. Основи композиції в художній обробці дерева (ритм, симетрія, пропорції).
9. Особливості геометричного різьблення.
10. Характеристика контурного різьблення.
11. Плоскорельєфне різьблення: технологія та художні особливості.
12. Відмінності між рельєфним та об'ємним різьбленням.
13. Українські регіональні школи художнього дерева (загальна характеристика).
14. Принципи стилізації природних форм у дереві.
15. Основні способи оздоблення дерев'яних виробів.
16. Сучасні тенденції розвитку художнього дерева.
17. Поняття авторського стилю в художній обробці дерева.
18. Значення синтезу матеріалів у сучасних творах з дерева.
19. Основи реставрації дерев'яних художніх виробів.
20. Вимоги до презентації та експонування художніх робіт з дерева.

Питання для підсумкового контролю

1. Художнє дерево в системі декоративно-прикладного мистецтва.
2. Історія та традиції художньої обробки дерева в Україні та світі.
3. Деревина як художній матеріал: властивості та вибір для творчих робіт.
4. Інструменти й матеріали для художньої обробки дерева.
5. Орнамент і композиція у художньому дереві.
6. Геометричне різьблення: техніка виконання та художні можливості.
7. Контурне та плоскорельєфне різьблення: спільне та відмінне.
8. Рельєфне й об'ємне різьблення у декоративно-ужиткових виробах.
9. Українські регіональні школи різьблення по дереву.
10. Синтез традицій і сучасних підходів у художньому дереві.

11. Проектування художнього виробу з дерева: етапи та принципи.
12. Авторський стиль і творча інтерпретація традиції.
13. Сучасні напрями розвитку художньої обробки дерева.
14. Основи реставрації та збереження дерев'яних художніх виробів.
15. Підготовка, оформлення та презентація авторського твору з дерева.

Зарахування результатів неформальної освіти

Здобувач вищої освіти має право на участь у неформальній/інформальній освіті.

У межах поточного контролю до рейтингу студента можуть зараховуватися додаткові бали за умови наявності у нього сертифікату про результати **неформальної/інформальної освіти** з проблеми, що відповідає тематиці курсу («Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>); «Порядок визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» <https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultatuv-navchannia-zdobutykh-shlia-khom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf> «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (Ч.3, п. 3.6)(https://www.chnu.edu.ua/media/geupxdun/polozhennia-pro-kontrol-i-systemu-otsiniuvannia_20_20.pdf)). Доступність інформації для учасників освітнього процесу щодо визнання результатів неформальної освіти забезпечується через оприлюднення вище зазначених документів на офіційному сайті ЧНУ (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/>).

Критерії оцінювання неформальної/інформальної освіти студентів

Кількість балів, що зараховується студенту, залежить від обсягу здобутих кредитів та отриманих результатів навчання, однак становить не більше 20% (20 балів) від загальної кількості балів за курс (100 балів за системою ЄКТС). Якщо студент пройшов двогодинний курс та має підтвердження у вигляді сертифікату він, відповідно, може отримати 2 бали, тригодинний – 3 бали тощо. За результативну наукову роботу (написання наукової роботи, тез доповідей, участь у науково-практичних конференціях, участь у роботі гуртка тощо) за профілем цієї дисципліни, за рішенням кафедри відповідно до критеріїв, встановлених програмою навчальної дисципліни, студент може отримати до 12 додаткових (заохочувальних) балів у межах максимальної загальної суми балів – 100.

Рекомендована література

Основна література

1. Антонович Є. А. Декоративно-прикладне мистецтво України. – Київ: Либідь, 2003.

2. **Станкевич М. Є.** Українське художнє дерево: традиції і сучасність. – Львів: Інститут народознавства НАН України, 2008.
3. **Кара-Васильєва Т. В.** Українське декоративне мистецтво ХХ–ХХІ століть. – Київ: Либідь, 2007.
4. **Косів В. М.** Орнамент українського народного мистецтва. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2010.
5. **Голубець О. М.** Народне мистецтво українців: традиції та сучасність. – Львів: Колір ПРО, 2011.

Додаткова література

6. **Сидор О. Ф.** Художня обробка дерева: теорія і практика. – Львів: Світ, 2004.
7. **Гуменюк А. П.** Різьблення по дереву в Україні: історія та типологія. – Київ: Мистецтво, 2002.
8. **Бойко М. А.** Основи композиції в декоративно-прикладному мистецтві. – Київ: Вища школа, 2009.
9. **Ніколаєва Т. М.** Українське народне мистецтво: дерево, різьба, декор. – Київ: Наукова думка, 2012.
10. **Мельник Р. Я.** Сучасні тенденції художньої обробки дерева. – Львів: Сполом, 2016.

Інформаційні ресурси

1. **Електронні бібліотеки та репозитарії ЗВО України**
– наукові статті, кваліфікаційні та магістерські роботи з художнього дерева й декоративно-прикладного мистецтва.
2. **Національний музей народного мистецтва України**
– віртуальні виставки, каталоги колекцій дерев'яної різьби та декоративного мистецтва.
3. **Музей народної архітектури та побуту України**
– зразки традиційної дерев'яної пластики, різьблення, сакрального та побутового дерева.
4. **Інтернет-ресурси мистецьких академій і кафедр декоративно-прикладного мистецтва**
– методичні матеріали, презентації, навчальні відео.
5. **Фахові онлайн-платформи та каталоги виставок**
– сучасні авторські проекти, тенденції в художній обробці дерева, портфоліо митців.
6. **Відеоресурси (навчальні канали, майстер-класи)**
– демонстрація технік різьблення, плоскорельєфу, об'ємної різьби, оздоблення деревини.

Політика академічної доброчесності

Освітня діяльність (викладач і студент) ґрунтується на принципах співробітництва та академічної доброчесності.

Політика щодо відвідування занять: відвідування занять є обов'язковим.

Політика щодо академічної доброчесності: академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагиату, фабрикації, фальсифікації тощо. У разі порушення студентом академічної доброчесності, робота оцінюється на нижчу оцінку або

ж незадовільно та має бути виконана повторно. Викладач залишає за собою право змінити тему завдання. Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича»

(<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyjavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriiia-fedkovycha/>), «Етичним кодексом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»

(<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriiia-fedkovycha/>).

Політика щодо дедлайнів і перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. За наявності поважних причин перескладання модулів відбувається із дозволу деканату.

Політика оцінювання роботи викладача. Здобувачі після кожного заняття оцінюють роботу викладача та можуть залишати відгуки і пропозиції в анкеті в системі електронного навчання Moodle.